

Editorial

Vážení čtenáři,

své editorially píší tak, aby z nich bylo možné i po letech jednoduše zjistit, jak se rozvíjelo Collegium Bohemicum. Stačí, když si čtenáři texty seřadí za sebou.

Počátek letošního léta se stal dalším mezníkem v existenci Collegia Bohemica. Naše kanceláře se do nově zrekonstruované budovy Musea v Ústí nad Labem přestěhovaly už na jaře. Předměty naší sbírky se z krabic přemístily do depozitářů a čekají, až se návštěvníkům budou moci předvést v naší trvalé expozici. V nové budově se také stále prohlubuje naše spolupráce s kolegy z Muzea města Ústí nad Labem.

Abychom se s dosavadními výsledky naší práce i s našimi výhledy do budoucna seznámili i širokou veřejnost, připravili jsme na 29. června celodenní slavnostní program. Jeho součástí byla odborná konference o německé architektuře v českých zemích, slavnostní vyhlášení výsledků architektonické soutěže spojené s vernisáží návrhů na výtvarné pojetí budoucí expozice i večerní koncert vokálního kvarteta z Drážďan. Reflexe tohoto dne si můžete přečíst v našem dnešním čísle. Stejně tak zde získáte i informace o tom, co dalšího nového se v Collegiu Bohemicu událo za poslední půlrok a co pro Vás chystáme na podzim.

Vrátím se ovšem ještě jednou ke slavnostnímu dnu na sklonku letošního června. Kromě toho, že jsme se při této příležitosti o svou radost mohli podělit s mnoha zájemci a spolupracovníky, mohli jsme si také vyslechnout hodnocení naší činnosti z úst významných osobností, které přijaly naše pozvání. Proto si v tomto editoriale dovořím citovat.

Alexandr Vondra, který mj. stál u zrodu česko-německé deklarace, projekt Collegium Bohemicum provází od jeho začátku a byl zvolen přesvědčivou většinou do Senátu za Litoměřicko a Slánsko, řekl:

„Lidem, kteří jsou shromážděni ve vědecké radě Collegia Bohemica, se podařilo koncepci muzea k tématu vztahu mezi Čechy a Němci a historie německy mluvícího obyvatelstva v českých zemích, tedy tématu, které vždy bylo a bude nabito emocemi, zformulovat takovým způsobem, že, zdá se, nevzbuzuje z jedné ani z druhé strany žádnou kritiku, ba naopak se ukazuje, že má respekt mezi odbornou veřejností. Dobrým předpokladem pro získání široké veřejnosti bylo uspořádání veřejné architektonické soutěže, díky které se podařilo najít ten nejlepší architektonický návrh.“

S potěšením jsme přijali slova ministra kultury Jiřího Bessera:

„Projekt obnovy Musea byl výsledkem rozhodnutí komunální politiky, kterou reprezentoval tehdejší primátor města Petr Gandalovič. Komunální politice se tu podařilo spojit možnost čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU s jasnou představou o obsahu budoucí expozice. Stojíme na místě, kde se cihly a obnovené omítky potkávají s myšlenkami a vizemi. Stojíme na místě, kde se dělá smysluplná kulturní politika zakotvená ve městě, mířící do regionu, za hranice regionu, za hranice ČR. Jen v tomto pořadí věci mohou fungovat.“

Bývalý primátor Ústí nad Labem Jan Kubata připomněl, že projekt obnovy Musea svého času byl jediným velkým projektem, který získal podporu napříč politickým spektrem. Z USA do Ústí přijel velvyslanec a bývalý primátor Ústí nad Labem Petr Gandalovič. Jeho řeč byla povzbuzením od někoho, kdo práci i problémy vzniku muzea zažívá z pozice předsedy správní rady Collegia Bohemica. Je příjemné, když optimismus vyslovují i ti neinformovanější.

Chtěla bych poděkovat všem účastníkům symposia o architektuře, osobnostem z politiky, zástupcům oceněných architektonických kanceláří i umělcům. A také všem Vám, kdo jste přišli.

Mgr. Blanka Mouralová, ředitelka

Podarilo se

Při slavnostním otevření budovy Musea předala Blanka Mouralová 1. cenu architektonické soutěže zástupci vítězného ateliéru Projektil Architekti Romanu Brychtovi.

Vitrína, která se vám promění před očima

Diplomy, květiny, potlesk plného sálu. Vyhodnocení architektonické soutěže už slavnostnější být nemohlo. Spolu s ředitelkou Collegia Bohemica Blankou Mouralovou blahopřál ministr kultury Jiří Besser. Čtyři zpěváci ze sboru Semperovy opery v Drážďanech zapěli slavnostní fanfáru ve stylu devatenáctého století. Těžko si představit větší kontrast k věčně vystupujícímu zástupci vítězů. Soutěž vyhrála architektonická kancelář Projektil Architekti. Realizovala například budovu Národní technické knihovny v Praze, kterou odborníci hodnotí jako jednu z nezdařilejších staveb ve veřejném prostoru po roce 1989.

Při fanfáře v Císařském sále Musea se potkalo 21. století s devatenáctým. Fanfára kdysi vyvolávala pocity dojetí a hrdosti, potvrzovala rozdíly mezi lidmi. Rozdíly často nesouvisely s výkonem. Fanfára byla přijata jako kultivovaný žert, jako vhodně dávkovaná vzpomínka. Roman Brychta, šéf kanceláře Projektil, nemluvil dlouho a pozval

do výstavy všech soutěžních návrhů. Šlo mu o výkon. Řekl, že ve výstavě architektonických návrhů bude k vidění hodně nápadů a že se na ně těší.

V průvodním textu k soutěžnímu návrhu kanceláře Projektil Architekti se o opraveném ústeckém Museu praví: „Samotná stavba je reálným místem dějin Čechů a Němců. Prostory, ve kterých má být instalována výstava Němců v Čechách, jsou tak samostatným exponátem. Stěny místností zažily a uchovávají historii vztahů. Mají uši. Mohly by vyprávět. Rozhodli jsme se proto nedotýkat se těchto stěn. Vlastní expozice bude instalována v prostoru místností v objektech nebo jako otevřená volná instalace. Stěn se dotýkáme pouze světlem jako pojítkem mezi současností a historií. V jednotlivých kapitolách tak budou na zeď promítány dochované archivní fotografie či filmy. Hlavní – úvodní text ke kapitolám místností je jemně natupován na stěny.“

Zadáním pro druhé kolo soutěže bylo řešení úvodní místnosti. Vítězná kancelář svůj návrh popisuje takto: „Návštěvník vstupuje do zatemnělé místnosti a uprostřed na hranolu je promítán portrét mladíka-učitele/průvodce. Nejde o historickou figuru, ale o současného mladého člověka... Přiblížíte se k obrazu, a jakmile vstoupíte do zorného pole projekce, spustí se film... Mladík česky (s německými titulky) hovoří o tématech expozice, o exponátech. Koukáte na film a vnímáte, že na druhé straně objektu se cosi také děje... Ke konci filmu vás mladík upozorňuje na svoji německou kolegyni, která čeká na druhé straně objektu (projekce z druhé strany)... Německá dívka stručně doplní ze svého pohledu informace, o kterých hovořil mladík. Film končí. Světlo z projektorů zhasíná. Neprůsvitný objekt, na který se promítal film, se stává průsvitným až průhledným. Objekt se rozsvěcuje. Objevují se reálné exponáty. Září uprostřed místnosti.“

Zbývá dodat, že stěna vitríny v úvodní místnosti bude obsahovat tekuté krystaly. Sklo tak může být jednou průhledné, jindy ne. Collegium Bohemicum nyní s architektonickou kanceláří Projektil Architekti podrobně projde a ve společné práci doladí vítězný návrh. Pak vznikne definitivní a do posledního hřebíku podrobný projekt k realizaci expozice.

Text: Jan Šícha

Dobrovolnictví v Collegiu Bohemicu

Collegium Bohemicum se již dlouhodobě zaměřuje na problematiku dobrovolnictví a jeho zapojení do chodu kulturní organizace. V rámci roku 2011, který je Evropským rokem dobrovolnictví, jsme se společně s kolegy z Dobrovolnického centra, o.s., Muzea města Ústí nad Labem a Severočeské vědecké knihovny zapojili do projektu Dobrovolnická služba v Museu a Knihovně. Stali byste se rádi dobrovolníkem a podíleli se tak na řadě akcí Collegia Bohemica? Pokud ANO, neváhejte nás kontaktovat:

Koordinátor dobrovolníků v naší organizaci:

Mgr. Milan Rudík, tel. 413 034 583, 606 522 130

nebo info@collegiumbohemicum.cz

Koordinátorka projektu a osoba zodpovědná za akreditaci:

Mgr. Lenka Černá, tel. 606 512 905, nebo lenka@dcul.cz

Více informací též na: www.collegiumbohemicum.cz

Program Dobrovolná služba v Museu a Knihovně je akreditován u MVČR podle §6 odst. 2 zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů pod č.j.: MV-94842-8/OP-2010

Konference „Objevování německé architektury v českých zemích“

V roce 1896 získal Friedrich Ohmann (autor Kramářovy vily) zakázku na dostavbu výletní restaurace na teplické Doubravce, o třicet let později si ústecký obchodník Anton Hübl vybral pro stavbu své vily uznávaného vídeňského architekta Otto Prutschera. A stavebně architektonické dvojice Miksch a Niedzielski lze najít v Ústí nad Labem hned několik – jsou například autory vily továrníka Carla Friedricha Wolfruma (dnes budova Českého rozhlasu).

To jsou jen tři ukázky toho, že slavní architekti působili na severu Čech vždy. Máme ale o nich dostatek informací, respektive – víme o nich vůbec? Především u německy mluvících architektů lze po roce 1945 hovořit takřka o dokonalém vymazání paměti.

Konference Objevování německé architektury v českých zemích, která se konala na konci června při slavnostním otevření Collegia Bohemica, měla za cíl alespoň částečně tento nedostatek změnit. Za kolegy, se kterými od ledna 2008 připravujeme odborný web o architektuře www.usti-aussig.net, jsme proto pozváni na konferenci přijali s nadšením. Předávání informací bylo (a stále je) ostatně hlavním mottem, proč jsme se rozhodli před třemi roky portál spustit. Údaj o tom, že si návštěvníci otevřeli za tu dobu už 558 000 stránek a počet unikátních návštěvníků během jediného dne se pohybuje kolem devadesáti, je důkazem toho, že lidé mají o data týkající se architektury a architektů zájem.

Dostatek informací o místě, v němž žijeme, totiž do jisté míry předurčuje i vztah k místu našeho bydliště. Většina lidí vám potvrdí, že by si začala vážit víc „svého“ domu, pokud by se dozvěděla, že jeho tvůrcem je někdo slavný a jejich bydliště má tedy určitou architektonickou hodnotu. Získat tyto informace na severu Čech, respektive ve všech oblastech, kde po květnu 1945 došlo k masivnímu odsunu původních německých obyvatel, a tedy často i k ničení řady dokumentů z předešlé doby, není ovšem nic jednoduchého. I proto zůstávají autoři mnoha zajímavých budov v pohraničí stále neznámí. Z tohoto pohledu bylo zorganizování konference velmi vhodným krokem. Měla vlastně jen jediný nedostatek. Organizátoři si sice nemohou stěžovat na malý zájem, Císařský sál v budově ústeckého městského muzea byl zaplněn do posledního místa. Bohužel chyběli ti, kteří by měli mít o informace týkající se architektonického dědictví největší zájem – představitelé jednotlivých měst, tedy ti, kdo mohou přímo ovlivnit další podobu Ústí nad Labem, Teplic, Děčína a dalších sídelních celků v regionu. Možná by pak z jejich strany nedocházelo k takovým architektonickým excesům, jakých se za posledních dvacet let najde na severu Čech víc než dost.

Text: MgrA. Jan Vaca (portál www.usti-aussig.net)

Nové publikace Collegia Bohemica

Sborník **Místa paměti česko-německého soužití** přináší příspěvky účastníků konference pracovní skupiny Rady Česko-německého diskusního fóra Místa paměti, která proběhla 5. června 2010 v Chebu. Jednotliví přednášející mluvili o hledání společné paměti Čechů a Němců v nejrozličnějších a mnohdy neobvyklých oblastech, např. ve filmu, sportu, na pohlednicích nebo v krajině.

Do jaké míry jsou česká a německá společnost otevřené inovacím, se pokoušeli zodpovědět zástupci politické, hospodářské a neziskové sféry na výroční konferenci Česko-německého diskusního fóra 9. října 2010 v Praze. V reprezentativní publikaci **Inovace – šance, rizika, předpoklady. Česko-německé impulsy** přináší novinář

Rolf Simmen souhrnnou informaci o nejzajímavějších tezích, které na konferenci zazněly. Atmosféru celé akce doplňuje množství fotografií zachycujících její průběh.

Obě zmíněné události byly výsledkem organizátorského úsilí všech zaměstnanců Collegia Bohemica.

Text: Ilona Rožková a Zbyšek Brůž

Publikace vyšly s podporou:

Návrat po třiasedmdesáti letech

Blanka Mouralová přebírá pozůstalost od dědiců Josefa Hofbauera

Pozůstalost Josefa Hofbauera v Collegiu Bohemicu

Josef Hofbauer byl jedním z nejvýznamnějších politických autorů první Československé republiky a současně předním představitelem sudetoněmecké sociální demokracie. Jeho román z první světové války „Marsch ins Chaos“ můžeme řadit k nejvýraznějším pacifistickým dílům své doby. Tento autor se narodil ve Vídni, ale od roku 1910 žil v Teplicích, které musel v roce 1938 opustit. Emigrací do Švédska tak unikl nacistickému pronásledování. Angažoval se v sudetoněmeckých exilových organizacích a po válce nastoupil jako redaktor sociálnědemokratických novin ve Frankfurtu nad Mohanem. Zde také v roce 1948 předčasně zemřel.

Počátkem roku 2011 se Collegiu Bohemicu podařilo navázat kontakt s Hofbauerovými potomky, kteří dodnes žijí ve Švédsku. V květnu letošního roku navštívili jeho vnuci Harry a Peter s manželkami Českou republiku a Collegium Bohemicum, kde si prohlédli sbírky připravované trvalé expozice a předali do dlouhodobé zápůjčky dědečkovu pozůstalost. Collegium Bohemicum tak nyní obhospodaruje velký fond rukopisných projevů, politických spisů, ale i několika stovek básní. Pro samotnou expozici má velký význam Hofbauerův válečný deník i osobní doklady z několika desetiletí, které jsou cenným svědectvím politických zvrátů dvacátého století. Celá pozůstalost bude pro Collegium Bohemicum velkým přínosem i nad rámec trvalé expozice a do budoucna.

Správcem fondu je Thomas Oellermann. **Text: Thomas Oellermann**

Zveme Vás

Pozvání na výstavu je i pozváním do hospody

Collegium Bohemicum se v nově otevřené budově Musea prezentuje výstavou, která má mj. naladit a navnadit budoucí návštěvníky trvalé expozice o dějinách německy mluvících obyvatel českých zemí. Koncepte trvalé expozice vznikala před očima veřejnosti, stejně vzniká i výtvarná podoba dvaceti výstavních místností a přilehlých chodeb. Výstava **Třicet návrhů, jeden vítěz** prezentuje práci architektonických kanceláří seřazenou do několika celků podle toho, jak s ní zacházela porota soutěže. Širší výběr, užší výběr, oceněné návrhy, druhé kolo. Diváci si mohou ověřit, zda by rozhodovali stejně, obdivovat nápady architektů a porovnávat si přístupy jednotlivých kanceláří. Do výstavy je třeba se zadívat i začíst, ale jde opravdu o vyletrh invenčních řešení.

Hospoda čeká na konci výstavy. Collegium Bohemicum ji získalo od libereckého starožitníka pana Pavla Vodsedálka. Sbíral ji řadu let, takže je k vidění i ohříváček na pivo, unikátní nádoba na svařené víno, přehlídka tvarů püllitrů z několika desetiletí, lahve pivovarů z mnoha měst, originální pípa z 19. století i obraz císaře, který pan Vodsedálek získal v originálním tubusu s vídeňskou oficiální adresou u odesílatele a adresou hospody u adresáta. Hospoda bude v expozici situována do města Lokte, má ilustrovat spolkový a politický život, který se zde odehrával. Pivo i vášně mohly být u obou jazykových skupin stejné, lišily se ale v hospodě různě formulované národní cíle.

Z dalších předmětů budoucí expozice je možné v několika menších vitrínách už dnes vidět řadu zajímavostí, od zobrazení vraždy svatého Václava z prvotisku z roku 1488 až po lívanečník, který byl po roce 1945 součástí povoleného zavazadla rodiny z Karlových Varů a někdy od konce padesátých let sloužil ne už k přípravě lívanců, ale jako vzpomínkový předmět na někdejší domov. Čeští návštěvníci se možná budou ptát, proč svatý Václav v expozici o německy mluvících obyvatelích. Otázky jsou vítány a expozice vzniká i kvůli nim – svatý Václav, patron českých zemí, byl po staletí uctíván oběma jazykovými skupinami stejnou měrou – do expozice tedy bezpochyby patří. Výstava potrvá do 25. října.

V budově Musea sídlí a úzce spolupracují dvě instituce. Kolegové z Musea města Ústí nad Labem připravili k otevření budovy stálou expozici **Antický sen**, která je částí sbírky sádrových odlitků antických soch zapůjčených z Ústavu pro klasickou archeologii na Univerzitě Karlově. Výstava **Slavné lokální značky z Ústí nad Labem** (trvá do 9.10.) přenáší do časů, kdy Ústí nad Labem bylo důležitým průmyslovým centrem, a je završením stejnojmenného projektu, který vytvořilo oddělení cestovního ruchu ústeckého magistrátu ve spolupráci s Muzeem města Ústí nad Labem. Výstava **Krajina netušených krás** (trvá do 9.10.) ukazuje zlatý věk krajinářství, kdy okolí města proniklo do světového umění.

Všechny výstavy jsou k vidění za základní vstupné 50,- Kč. Otevřeno je od 9 do 17 hodin každý den, kromě pondělí a státních svátků.

Text: Jan Šícha

Umělecká cena česko-německého porozumění

1.11. 2011 bude v prostorách Musea Ústí nad Labem slavnostně udělena Umělecká cena česko-německého porozumění pro rok 2011. Nositelem ocenění jsou každoročně dvě osobnosti, které se zasloužily o usmiřování mezi Čechy a Němci, odbourávání předsudků a zlepšování přeshraniční spolupráce.

Cenu uděluje Spolek Adalberta Stiftera, Collegium Bohemicum, Nadace Brücke/Most, Pražský literární dům autorů německého jazyka, Mezinárodní umělecký spolek Pro arte vivendi a Unie pro dobré sousedství česky a německy mluvících zemí.

Součástí slavnosti bude i vernisáž společné výstavy Sudetoněmecká sociální demokracie – od DSAP až po Seliger-Gemeinde & Wir müssen mit dem Vergeben beginnen – Ernst Paul (1897–1978).

Výběr plánovaných akcí

V rámci 13. Dnů české a německé kultury proběhnou v Ústí nad Labem a v regionu následující akce:

26.10., 19 hodin, Dům kultury Teplice

Zahajovací koncert 13. Dnů české a německé kultury

Solistky Natalia Skvorcovová (violoncello) a Hana Vlasáková (klavír) spolu s Filharmonií Teplice pod vedením rektora Vysoké hudební školy v Drážďanech přednesou skladby Ludwiga van Beethovena, Antonína Dvořáka a Maurice Ravella.

1.11., 19 hodin, Music Pub DOMA Ústí nad Labem

10. Nová Papuč-Párty

Největší studentská párty v Ústí nad Labem pořádaná studenty (nejen) pro studenty s účastí německých umělců a hudebníků.

1.11. – 16.12. (vernisáž v 17 hodin) Museum Ústí nad Labem

Sudetoněmecká sociální demokracie – od DSAP až po Seliger-Gemeinde & Wir müssen mit dem Vergeben beginnen – Ernst Paul (1897–1978), Böhme – Deutscher – Europäer
Společná výstava Seliger-Gemeinde a Nadace Friedricha Eberta.

2.11., 16.30 hodin, Museum Ústí nad Labem

Pražská univerzita Karla IV.

Prezentace sborníku k historii česko-německých vztahů na Karlově univerzitě s podtitulem »Od evropského založení po národnostní rozdělení« spojená s pódiovou diskusí.

3.11., 20 hodin, Museum Ústí nad Labem

Frank Viehweg: Dokud se zpívá

– písně podle Jaromíra Nohavici

Německý hudebník interpretuje písně J.Nohavici, přebásněné do němčiny.

4.11. – 30.11., FF UJEP Ústí nad Labem

Případ pro literaturu

Výstava současné německy psané detektivky.

9.11., 20 hodin, Klub Circus Ústí nad Labem

Česko-německá poetry slam show

Na tradiční česko-německé poetry slam show v Ústí nad Labem nepůjde jen o texty, ale také o show a atmosféru. Čeští a němečtí slameři vystupují na společném jevišti.

22.11., 19 hodin, Kulturní dům Říp v Roudnici nad Labem

Česko-německý jazz v Řípu

Daniel Schmidt Jazz Trio z Mnichova představí nejen roudnickému publiku mladou německou jazzovou scénu na společné večeru se Swingtetem Roudnice nad Labem a Tanečním orchestrem místní ZUŠ.

25.11., 20 hodin, Klub Circus Ústí nad Labem

Eño Ńuño Eintopf. Česko-německý kabaret tentokrát na téma „CHYBA“

Umělci mnoha uměleckých oborů a z obou stran hranice vytvářejí volné kreace na dané téma.

30.11., 17 hodin, Museum Ústí nad Labem

IV. Ústecká noc literatury

Na tradiční Ústecké noci literatury zazní texty německých autorů, kteří se ve své tvorbě věnují Čechám, zejména městu Ústí nad Labem a severočeskému regionu. Na závěr vystoupí trio Davida Deyla, vítěze Hudebních cen televize Óčko.

Mimo 13. Dny české a německé kultury:

7.12. (čas bude upřesněn), Museum Ústí nad Labem

Jiří Lábus čte Anděla v kulichu

Známý herec naváže na svou úspěšnou četbu knihy Otfrieda Preusslera Anděl v kulichu na vlnách Českého rozhlasu 3 Vltava. Předvánoční atmosféru podbarví svými historickými nástroji hudebník Michal Pospíšil (skupina Ritornello).

Všechny kulturní akce se pořádají s finanční podporou Goethe-Institutu Praha.

Kontakty

Upozorňujeme na nedávnou změnu adresy a telefonních čísel (e-mailové kontakty a mobilní čísla zůstávají beze změn!)

Collegium Bohemicum, o.p.s.

Sídlo a fakturační adresa:

Collegium Bohemicum, o.p.s.
Masarykova 3, 400 01 Ústí nad Labem

Sekretariát:

tel: 413 034 583

fax: 413 034 589

e-mail: info@collegiumbohemicum.cz

(zde si můžete objednat náš Newsletter)

Více informací najdete na našich webových stránkách
www.collegiumbohemicum.cz

Finančně můžete naši činnost podpořit:

na korunový účet č.: 35-8520310287/0100

na eurový účet č.: 43-6312580267/0100,

IBAN: cz320100000436312580267, SWIFT: kombczppxxx
variabilní symbol: 3377

Při vyšších částkách si můžete na adrese
info@collegiumbohemicum.cz vyžádat darovací smlouvu.

Za jakoukoli podporu předem děkujeme!

Naši zakladatelé a stálí partneři:

Činnost Collegia Bohemica o.p.s. podporuje v roce 2011 Severočeská vodárenská společnost, a.s.

www.svs.cz

